

Sfeerverslag: Op pad met de onderzoekers voor Vismigratierivier

Het weerbericht voor woensdag was perfect. Er zou wat nachtvorst zijn, dus warme kleren maar weer aan. En het was helder, een strak blauwe lucht en windkracht 1-2. Perfect weer voor onderzoek met zegenvisserij, zegt men. Om eerlijk te zijn weet ik niet precies wat dat is, zegenvisserij. Ik zoek het even op.

Het binnenhalen van de zegen, anno 2014.

De zegen heeft als principe dat men vis met een omtrekkende beweging insluit. Een vorm van visserij die vroeger vooral vanaf het strand werd gedaan. Nu gaan we met twee bootjes op pad.

In het onderzoeksplan van de Vismigratierivier (VMR) staat vermeld dat ze “bij dit onderzoek de spuikom integraal gaan onderzoeken op aanwezige vis”. Waar zit of zwemt welke vis? Dat is goed om te weten en lijkt me mooi om te zien. Daarom ga ik mee met de mannen van ATKB. Zij voeren in opdracht van Imares een aantal onderzoeken uit voor de VMR.

Dit onderzoek is bedoeld om een bestandsopname te maken van de spuikom. De plek waar de VMR moet komen en waar kleine en grote vissen, vooral trekvis, straks met het getij mee naar binnen liften of juist, en dat geldt voor de sterkere zwemmers zoals zalm en zeeforel, tegen het zoete water naar binnen kunnen zwemmen.

Veel trekvis hebben zoetwater nodig om zich voort te planten of op te groeien. Ze komen af op de grote hoeveelheid zoetwater die gespuid wordt bij Kornwerderzand. Tweemaal daags wordt daar zoetwater dat door de rivieren wordt aangevoerd, aangevuld met regenwater, via het IJsselmeer, afgevoerd. Ze willen wel naar binnen, maar kunnen niet. De stroming is zelfs

voor de sterkste zwemmers meestal te groot. En als er niet gespuid wordt, zit de deur op slot. En dus hangt die vis maar zo'n beetje rond in de spuikom van Kornwerderzand.

Bootje vol met visnetten

Het uizetten van de visnetten

Vandaag gaan wij kijken welke vissen dat zijn. Als ik aan kom in Kornwerderzand zijn de drie mannen van ATKB al druk bezig met de voorbereidingen. Een bootje ligt vol met netten. Ik mag mee op het andere bootje. We varen van de sluiskom naar de spuikom. Naast de meting in de spuikom zijn we vandaag ook op zoek naar vissen die kunnen worden uitgerust met een zender. Vissen moeten daarvoor groot genoeg zijn. Door het plaatsen van zenders en meetstations rond het complex van Kornwerderzand kunnen we zien hoe de vissen zoeken naar de ingang van zoetwater. En waar ze liggen te wachten of waar ze zich verschuilen. Ze moeten zich verstoppen voor jagende vogels, roofvissen en zeehonden of bruinvissen. Maar ook de sterke stroming uit de spui willen ze ontwijken. En hoe doen ze dat? Veel vragen waar we voor het ontwerp van de VMR graag antwoord op willen hebben.

We gaan op pad. Buitenom de strekdammen hebben we een prachtig wijds uitzicht over de Waddenzee. Het water is kalm, de zon schijnt op de kerktorens van Harlingen. We duiken de spuikom in en kiezen eerst een luwe plek in de oksel van de westelijke strekdam. Nadat de ankers goed vastgezet zijn tussen de basaltblokken op de dam, start het onderzoek. Het bootje vol visnetten vaart af met de drie onderzoekers erin. Ik zit op het tweede bootje, in de zon, camera in de aanslag in afwachting wat er gaat gebeuren.

De vissers krijgen hulp van een lier maar moeten ook zelf bijsturen; een zware klus.

De mannen varen een groot rondje met de boot en laten tegelijkertijd het net zakken. Tot op de bodem. Doordat het net verzwaard is, valt het strak naar beneden, hoor ik later. Boven het wateroppervlak is de drijflijn zichtbaar waaraan het net bevestigd is en die het markeert. Halverwege de lijn, op de kop van de cirkel zit er een rode boei in de lijn. De boot is nu zo'n 75 meter bij mij vandaan, schat ik. Daar, aan de overkant van de cirkel zit een fuik in het net gebouwd. Daar blijkt later alle vis in opgevangen te worden. Dan wordt het rondje afgemaakt en varen ze met een boog weer terug. Het net ligt met een knappe symmetrische ovalen cirkel in het water. En dan begint het pas echt.

Een motortje, om het net via lieren binnen te halen, wordt gestart. En langzaam worden de eerste meters net binnengehaald. Op de hand, met behulp van de lier. Het gaat gestaag en zorgvuldig. De 3^e onderzoeker zorgt dat het net ook weer goed in de boot komt te liggen. Ik maak een snel rekensommetje en schat dat er in het totaal zo'n 500 m² visnet moet worden binnengehaald. Langzaam stijgt de spanning. Wat zit er in het net? "Zien we al wat? Is het wat? Ja, we zien wat! Wat is het?", de mannen zijn reuze benieuwd waaruit hun vangst bestaat.

Als de vissen zijn binnengehaald, begint het registreren. Na registratie gaan de vissen weer snel het water in.

"Ja ik zie houting, oh, het zijn er wel drie. En het zijn hele grote. Dat is geweldig, die kunnen we zenderen". Hun enthousiasme werkt aanstekelijk. Er spartelt heel wat in het net en nu willen we weten wat er in zit ook! Maar het duurt nog een hele tijd voordat het net is binnengehaald en de vis langzaam maar zeker in de fuik is geloodst. Dan wordt de fuik opgehaald en geleegd in een grote ton vol zeewater. Er spartelt van alles in. Glinsterend in het zonlicht.

Dan begint de registratie. Met een meetplank wordt elk gevangen exemplaar keurig opgemeten en geregistreerd. De meeste vis gaat direct terug het water in. Behalve de grote houtingen die apart gehouden worden voor het meetonderzoek. Zij hebben hun eigen ton. De vangst wordt gemeten en geteld. Twee man tellen, de derde schrijft. En er wordt veel geteld.

Impressie van de Vismigratierivier bij Kornwerderzand

Grote en kleine haringen en bot, maar ook driedoornige stekelbaarsjes, spieringen, houting en nog heel wat ander klein spul. Sterke en zwakke zwemmers zijn samen in het net beland. We zijn nu aan het meten op de plek waar straks de ingang van de VMR zal zijn. Dan kunnen ze allemaal hun weg voortzetten naar het zoete water van het IJsselmeer om zich voort te planten of op te groeien.

Auteur + foto's: Marianne Wildenberg

DE NIEUWE
afsluitdijk